Kérdések és válaszok nyugdíjügyben

Tudnivalók az új rendelkezésről

1979. január 1-től a rendszeres, évenkénti nyugdíj-kiegészítésen túl a múlt évben megjelent minisztertanácsi határozat alapján emelték az 1971. előtti alacsony nyugdíjakat, valamint a később megállapított kis nyugdíjakat és a járadékot is. Az intézkedés több mint egymilliió-háromszázezer nyugdíjast érint kedvezően. Olvasóink közül sokan nehezen igazodnak el a rendelkezés részleteiben. Nagy Ferenc, a SZOT Társadalombiztosítási Főigazgatóság megyei igazgatóságának osztályvezetője válaszolt kérdéseinkre.

— Kik kaptak 400 forintos, illetve 300 forintos nyugdíjemelést?

— Összeghatárra tekintet nélkül havi 400 forinttal emelték azokat a sajátjogú öregségi, rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjakat, amelyeket 1954. október 1-e előtt az érvényben levő jogszabályok alapján állapítottak meg. A havi 300 forintos emelés ugyancsak összeghatárra tekintet nélkül azokra a nyugdíjasokra vonatkozik, akiknek öregségi, rokkantsági, vagy baleseti rokkantsági nyugdíját az 1954. október 1-e és 1968. december 31-e között érvényben levő jogszabályok szerint állapították meg.

— A nyugdíjemelés mellett jár-e az évenkénti 2 százalékos emelés?

— Az emelési összegeken túl jár az évi 2 százalékos, de legalább havi 70 forintos évenkénti rendszeres emelés.

— Hogyan értendő az 1800 forinton aluli nyugdíjak 100 forintos emelése?

— A differenciált emelések harmadik csoportjába tartoznak azok a nyugellátások, amelyeket 1959. január 1-e és 1970. december 31-e között állapítottak meg. Ebben a kategóriában azokat a nyugdíjakat emelték, amelyek a havi 1800 forintot nem érték el. Például: ha a sajátjogú nyugellátás 1978. decemberében 1660 forint volt, akkor 1979. január 1-től havi 100 forinttal emelték, valamint az ettől az időponttól esedékes évenkénti rendszeres emelés összegével, havi 70 forinttal (2 százalék helyett a megállapított legkisebb összeg). A nyugellátás tehát ebben az esetben havi 1830 forint.

— Más példa esetében, ha a nyugellátás 1979. január 1-ét megelőzően havi 1750 forint volt, akkor az emelés havi 50 forint (1750+50==1800). Az ilyen esetekben tehát az emelés már nem lehet több, mint az az összeg, amely a korábbi nyugellátást 1800 forintra kiegészíti. Természetesen az így felemelt nyugellátás összegéhez is jár 1979. január 1-től az évenkénti rendszeres emelés, adott esetben a havi 70 forint. Az 1979. január 1-től esedékes nyugdíj tehát itt havi 1870 forint lesz.

— Hogyan kell értelmezni a legalacsonyabb nyugdíjak kiegészítését?

— A megállapítás időpontjára tekintet nélkül havi 100 forinttal — a havi 70 forint évenkénti rendszeres emeléssel együtt havi 170 forinttal — emelkedtek 1979. január 1-től a legkisebb nyugdíjak. Így például az öregségi nyugdíjak legkisebb összege az 1978. évi havi 1140 forinttal szemben 1979. január 1-től havi 1310 forint. Itt meg kell jegyezni, hogy a rendelkezésnek ez a része kifejezetten csak a nyugellátások legkisebb összegeire vonatkozik. Ebből következik az, ha például valakinek az öregségi nyugdíja az elmúlt évben havi 1200 forint volt és nyugdíjat 1970. december 31-ét követően állapították meg, ehhez a nyugellátási összeghez már nem jár az előzőekben említett havi 170 forintos emelés. Tekintettel arra, hogy az emelés következtében nem éri el az új minimum összegét, 1979. január 1-től havi 1310 forint ez a nyugdíj.

— A hozzátartozói nyugdíj növelését hogyan kell érteni azoknál, akiknél a rendelet 100 forintos emelést jelölt meg?

— A hozzátartozói nyugdíjak (özvegyi nyugdíj, szülői nyugdíj, árvaellátás) emelése két időszakhoz kapcsolódik. E szerint az összegükre tekintet nélkül havi 100 forinttal — a havi 70 forint évenkénti rendszeres emeléssel együtt havi 170 forinttal — emelkedtek azok a nyugdíjak, amelyeket az 1959. január 1-e előtti jogszabályok szerint állapítottak meg. Havi 80 forinttal, legfeljebb azonban havi 1800 forintra emelkedtek azok a hozzátartozói nyugdíjak, amelyeket az 1959. január 1-től érvényben volt jogszabályok szerint 1971. előtt állapítottak meg. Az így felemelt nyugdíjhoz is jár még a havi 70 forint rendszeres kiegészítés.

— A mezőgazdasági szövetkezeti tagok közül kinek jár 300 forint emelés?

— Havi 300 forinttal és az évi rendszeres emeléssel együtt legalább 370 forinttal emelkedtek azok a mezőgazdasági szövetkezeti nyugdíjak, amelyeket a mezőgazdasági szövetkezeti tagok nyugdíjáról szóló és 1967. január 1-e előtt érvényben volt jogszabályok alapján állapítottak meg. A második kategóriába tartoznak a havi 1800 forintot el nem érő nyugdíjak. Az a nyugdíjas tehát, akinek nyugdíja 1978-ban a havi 1700 forintot nem haladta meg, az 1979. január 1-től az évi rendszeres emeléssel együtt havi 170 forint emelést kapott.

— Mezőgazdasági termelőszövetkezeti tag hozzátartozóira is vonatkozik az új jogszabály?

— A már említett és az 1967. január 1-ét megelőzően érvényben volt jogszabályok alapján megállapított hozzátartozói nyugdíjak havi 100 forinttal, illetve az évi rendszeres emeléssel, havi 170 forinttal emelkedtek, 80 forinttal, de legfeljebb havi 1800 forintra emelkedtek azok a hozzátartozói nyugdíjak, amelyeket az 1967. január 1-től érvényes jogszabályok szerint, de 1971. előtt állapítottak meg.

— Mi a helyzet a mezőgazdasági járadékkal?

— A mezőgazdasági szövetkezeti járadékok 1979. január 1-től havi 100 forinttal — a havi 70 forint rendszeres évenkénti emeléssel együtt havi 170 forinttal — emelkedtek. Így 1979. január 1-től az öregségi és a munkaképtelenségi járadék havi 978 forint. Amennyiben a házastársak mindegyike mezőgazdasági szövetkezeti járadékos, úgy az egyik házastárs, járadéka havi 769 forint. A mezőgazdasági szövetkezeti özvegyi járadék havi 875 forint.

— Kiknek kell kérni a nyugdíjak emelését?

— A nyugellátások emelésére vonatkozó rendelkezéseket hivatalból hajtották végre. A nyugdíjasoknak tehát ezt külön kérniük nem kell. Előfordulhat, hogy a nyugdíjas korábban azért nem volt jogosult házastársi pótlékra, mert nyugdíja 1978-ban a havi 1790 forintot elérte. A házastársi pótlékra jogosító összeghatár 1979. január 1-től havi 2000 forint. Akinek nyugdíja ezt az összeget nem éri el, kérheti a házastársi pótlék megállapítását.

— Hová forduljon a nyugdíjas, ha van további kérdése?

— Ha a nyugdíjasnak a most végrehajtott emelésekkel kapcsolatosan kérdése merülne fel, úgy készséggel ad tájékoztatást az igazgatóság, valamint a megyében működő kirendeltségeink. Ilyen esetben azonban nagyon fontos, hogy a nyugdíjas hozza magával a nyugdíj megállapítására és folyósítására vonatkozó iratokat (határozat, régi és új folyósítási szelvény).

Készül az új telefonkönyv

A telefonálás ma már nem gond Szegeden. Szinte el is felejtettük, hogy nem is túl régen még hosszú percekig kellett várnunk, amíg a néma kagylóból végre felhangzott az olyannyira várt jel: tessék, itt a vonal, lehet tárcsázni!

Telefonálni ma már szinte öröm — feltéve, hogy az ember tudja a hívni kívánt számot. Ha aznban hasztalan kutatunk memóriánkban a számjegyek után, három megoldás marad. Az egyik, s egyben legbonyolultabb, hogy elővesszük-keressük a három megyére szóló telefonkönyvet. Kisilabizáljuk belőle a számot, amire szükségünk van, s ekkor következhet a második menet: elővesszük, felkutatjuk az idők során rongyosra lapozott pótjegyzéket. Aki az előbb jelzett, hosszadalmas megoldástól irtózik, azaz meg akarja kímélni a számok „beváltásának" műveletétől, az „különbejáratú", házi telefonkönyvet készít magának a noteszébe. Ha a noteszét nem találja, vagy ha a mindentudóból is hiányzik a szükséges telefonszám, feltárcsázza a 09-et. Legtöbben ma már az utóbbi megoldást választják, legalábbis abból, hogy a tudakozó egyre gyakrabban jelez foglaltat, erre lehet következtetni.

A tárcsázást megelőző hosszadalmas előkészületektől egyetlen módon lehetne megszabadulni; olyan telefonkönyv segítségével, mely hiánytalanul, pontosan tartalmazza a magán- és közületi előfizetők számát. Nos, amint azt a Szegedi Postaigazgatóságon megtudtuk, hamarosan — várhatóan ez év júliusára — kiadják az új silabuszt. A ma már elavult — 1972-es születésű — telefonkönyvet tehát rövidesen felváltja az új, amelyben idősebb „testvéréhez" hasonlóan ugyancsak három megye, Bács-Kiskun, Békés és Csongrád számait gyűjtik egybe. Szerkesztésének előkészületei már megkezdődtek. Előzetesként elmondhatjuk, hogy az új telefonkönyv a nemrég elkészült budapesti magán- és közületi jegyzék mintáját követi. Címlapjának megtervezésére a Posta grafikai pályázatot hirdetett. S mivel a szegedi után az ország más postaigazgatóságai is új könyvet kapnak, valamennyi jegyzéket az a címlap díszíti majd, amelyet a pályamunkák elbírálásakor végül elfogadnak; mindössze színben lesz köztük különbség.

A Szegedi Postaigazgatóságon tájékoztatásul elmondták, az új telefonkönyv — a tervek szerint — több vonatkozásban is eltér az előzőtől, azaz sok tekintetben többet „tud" majd annál. Újdonság lesz, hogy a korábbi gyakorlattal szemben a kisebb hivataloknál is feltüntetik az utcanevet és a házszámot. Tervezik, hogy feloldják a „rejtjeleket", a jelenleg érvényben levő jegyzéktől eltérően a telefonközpontok működési idejét nem betűkkel (L, C/2, C, N) jelzik, hanem kírják. Ez — talán első pillantásra lényegtelennek ható újítás — is a könyv használatát könnyíti meg. Ugyancsak praktikus okokból a távhívásban résztvevő helységek névsorát a nyomtatásban színekkel különítik el a többi helységek névsorától. Ha az elképzelés megvalósul, akkor a nagyobb városok esetében külön csoportosítják a magánés a közületi előfizetők számait. A leendő telefonkönyv persze a régihez hasonlóan ugyancsak tartalmazza majd a hasznos postai tudnivalókat.

A telefonkönyvek országos „felfrissítési programjában" elsőként a Bács-Kiskun, Békés, Csongrád megyei hármas könyv lát napvilágot — remélhetően júliusra.

L. Zs.

Hétfőtől téli vásár

Négyszázmillió forint megtakarítást ajánl a lakosságnak a ruházati kereskedelem a február 5-én kezdődő és 17-ig tartó hagyományos kedvezményes téli vásárán. Ez idő alatt a tavalyinál 6 százalékkal több, összesen 1,7 milliárd forint értékű árut kínálnak 20, 30 és 40 százalékos kedvezménnyel az arra kijelölt üzletek.

A Belkereskedelmi Minisztérium tájékoztatása szerint a kedvezményes akcióba bevont termékek teljes értékű áruk, kedvezményüket a kereskedelem tavaszi felkészülése indokolja. A vállalatok jelzései azt ígérik, hogy elsősorban a felsőkonfekció ruházati cikkekből, valamint a divat- és darabárukból nyújtják a legnagyobb, a legváltozatosabb kínálatot. A kiárusítás idején egyebek között 150 ezer négyzetméter kötött és hurkolt kelme, 40—50 ezer négyzetméter gyapjúszövet, 40—50 ezer télikabát, 80 ezer pulóver és kandigán, 25—30 ezer pár női csizma kerül forgalomba olcsóbban.

SZ. SIMON ISTVÁN:

Nagy vizek krónikája

10.

„...végtelenség telt el, míg megvirradt..."

Említettem már, hogy Mikszáth Kálmán a szegedi nagyvíz előtt és annak idején Szegeden eszegette az újságírás kis cipóját. Kiáltásai talán már föl-fölhallottak akkor is a T. Házba, hiszen Szeged veszélyeztetett helyzetét nemegyszer panaszolta, s támogatásáért nem bárányhangon apellált. Végül mégsem ezzel, hanem árvízi riportjaival segített legtöbbet az elsüllyedt városnak. Máig pótolhatatlan és utolérhetetlen Mikszáth tollából annak a rettenetes szerdának a leírása.

„...Az éjbe betekintve a magasból az ember nem ismerte fel a piszkos szörnyeteget: azt lehetett volna hinni, hogy az az út... De mikor aztán elkezdtek az úton hordók hemperegni, lábak nélküli lovak és borjúk úszni, az ember hüledezve kiáltott föl:

— Az ott a víz!

Egy tenger, mely néhány pillanat alatt megsokszorozta magát dagadásában, mely lopva jött, mint egy orgyilkos, és sebesebben, mint az aggodalom. És egyszerre jött minden ponton. Nem lehetett előle kitérni sehol.

És amint látta az ember a magasból, nyitott ablakon, hogy a sötétben fehérlő házak egyre kisebbek, alacsonyabbak lesznek, késtségtelenné vált, hogy az ott alant a víz.

S e házak nemcsak kisebbedtek, egy-egy reccsenés, egy-egy roppanás hallatszék néha, nem jobban a rettentő viharban, mint ha egy diót törnének szét, s akkor mindig végkép eltűnt valamelyik a fehérlő házikók közül, melyeknek ablakainál még talán estefelé szőke gyermekarcok mosolyogtak... édesen, boldogan. Mily végtelenség telt el, míg megvirradt!

És minek is virradt meg?

A hajnal nem találta meg többé Szegedet... Csak a romjait, amint azok apránkint egy piszkos tenger iszapjává válnak.

A hajnal egy rettenetes drámáról vette le a sötét takarót."

Mikszáth a Zsótér-ház emeletéről nézte végig a szörnyű látványt. Azt is jól tudta, mi történt azon az estén a „torony alatt", ahová ugyancsak beköltözött a búskomorság és a keserűség, a tehetetlenség bénító érzése. Mikor a hírt vették a tanácsteremben, negyedórás szörnyű döbbenet ereszkedett az emberekre. Legalább ennyi idő eltelt, mire valaki utasítást tudott adni a harangok megkondítására. S máig is vitatni lehet: valóban, miért nem robbantották bele az éjszakába a vészjeleket azok a tarackok!

Tény, hogy Mikszáth ezután átment a Zsótér-házba, ahol szavai szerint „már ekkor több mint kétezer menekülő volt". Látta azt is, amint kihunytak a gázlámpák a városházán. A víz ekkor érte el a gázgyárat.

Egy másik krónikás, Lázár György a Mars (ma: Marx) téren találkozott a vízzel. Csónakos mentőgárdával tartózkodott ott, várva a szomorú kötelességre. Időben pedig éppen ott kapcsolódik Mikszáth leírásához, ahol a gázláng kihunyt a torony alatt. Ekkor kezdett ugyanis duzzadni a víz a budai országút magasabb szalagja mögött, majd... „a rókusi templom felé irányzott szemünk előtt a nagy sötétség dacára is mintha valami megcsillámlott volna abban a magasságban, amelyben a kövezetet véltük. A következő pillanatban úgy tűnt fel előttünk, mintha a Mars-tér egész szélességében egy fekete, hellyel-közzel felcsillanó, embermagasságú tömeg rohanna felénk... Majdnem mindannyian egyszerre kiáltottuk: — Itt a víz! Az evezőt a kézben tartottuk. De a rohanó ár óriási erejével szemben hasznavehetetlen játékszerek voltak. Az ár maga borzasztó volt. Nem víz volt az, ami alattunk hömpölygött, hanem a legundorítóbb folyó sár, amely felvette magába a nagy városnak minden porát-szennyét."

Megihletett a nagyvíz egy dorozsmai embert, egy paraszti verselőt is, Balázs Barna Mihályt. Még 1879-ben kiadatta versezetét a szegedi Burger-nyomdában, az árvízkárosultak javára, a következő címmel: A nagy árvíz rombolása. Szeged és Kis-Kun-Dorozsma városoknak veszedelme 1879. évi március 10. és 12-ik napjain. Csak tisztességből is idézzük pár sorát:

Március hónapnak tizenkettedikén,
A víz megzúdulván a Makkoserdőnél,
Városban a sok nép az ágyban pihenvén,
Ki sem szaladhatott, halálát ott lelvén.
.....
A víz előbb Rókust aztán Felsővárost,
Már három órakor elborítá azt most,
Virradatra a víz tíz láb magasan állt,
Folyton emelkedett, utcákon zúgva járt.
.....
Elpusztult a város, nincs is már most Szeged,
Hanem lett belőle egy vízvette sziget.
Bár fenix módjára ismét megújulna,
Hogy az egész környék mind oda tódulna.

Maradjunk még mindig kevéskét a szemtanúknál, hiszen ők nem képzeletből és nem az öregek meséjéből építették megnyilatkozásaikat, hanem közvetlen élményeikből. Itt járt a víz alatt egyszer a fiatal Tömörkény, rokoni látogatóban, Makóról, s valahol az Oroszlán utca környékén kvártélyozott. Mikor a Dugonics Társaságban később egy emlékünnepen beszélt erről a fiatalkori vízélményről, ezt olvasta fel egyebek között: „A házban, ahová be kellett mennem a rokonság végett, nem túlságosan nagy víz volt; az új épület össze sem dőlt, csak a régi. Hordókra létrák voltak fektetve, azon jártak. Az apránként dülöngélő régi házból pedig ha valami holmi a víz tetején maradt, a kutya bement a vízbe érte és kifogta..." És vannak korabeli krónikások, akiknek nevét sem őrizte meg a hír. Az újságok egy-egy bátrabb munkatársa már akkor is vállalt veszélyt és helyszíni tudósításokat küldött. Szedegessünk össze néhány mondatot ezekből a kis krónikákból is. „Síri csendhez volna hasonlítható e város némasága, ha a tavaszi szél által felvert víz tompa mély hangja oly kísértetiessé nem tenné a halál és rom birodalmát." — „Rom rom felett, s közte a mocskos, hulladékos, bűzös víz mindenfelé. A kerti fák gallyai összezúzva, törve a hozzájuk csapkodott bútoroktól, kerítések, ajtók, ablakszárnyak töredékeitől" — „Egy ingadozó tetőn megláttunk egy emberalakot. — Mit csinál itt Borbolya uram? — Hát lakom."

Végtelenség telt el, míg megvirradt... És reggel már mégis, annyi bánat, veszteség, bizonytalanság és kétségbeesés közepette elhangzott a Palánkban az első humoros mondás:

— Ó, hát ez nem is igazi árvíz, ami itt van... A Belváros épp csak lábvizet vett!

(Folytatjuk.)